

UN TEZAU DE MONEDE DE LA MIRCEA CEL BĂTRÎN GĂSIT ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

de OCTAVIAN ILIESCU

În toamna anului 1962, cercetătorul Sergiei Dmitrievic din Belgrad a studiat timp de mai multe zile monedele medievale sârbești din colecția Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei, monede cărora le-a dedicat numeroase studii și al căror corpus îl pregătește cu multă competență. Cu prilejul vizitei sale la București, cunoscutul numismat belgrădean ne-a împărtășit date interesante despre un tezaur de monede emise de Mircea cel Bătrîn, găsit undeva în Iugoslavia, anul și locul descoperirii nefiind precizate. Câteva exemplare, intrate în colecția sa personală, ne-au fost înfățișate, cu îngăduința de a lua notele cuvenite. Le dăm astăzi în vileag, mulțumindu-i stimatului nostru coleg pentru prețioasa sa contribuție adusă numismaticei Țării Românești¹.

Monedele provenind din acest tezaur, examinate de autorul acestor rânduri, sînt toate ducați de argint cu efigia voievodului emitent, bătuți de Mircea cel Bătrîn în a doua parte a domniei sale, de la bătălia de la Nicopole și înlăturarea lui Vlad I (25 sept. 1396-ian. 1397) și pînă la sfîrșitul vieții sale (31 ian. 1418). După felul în care este redată efigia lui Mircea, monedele din tezaurul găsit în Iugoslavia se grupează în două tipuri, cel de-al doilea fiind prezent în două variante heraldice. Redăm mai jos o descriere sumară a lotului examinat în 1962.

Tipul I

Av. Mircea cel Bătrîn în picioare, din față, purtînd coroană deschisă și costum imperial bizantin (saccos²), ținînd în mîna dr. o sulită cu fierul oval, înfățișată în poziție oblică, iar în mîna st., globul cruciger.

Rv. Scut despicat și înclinat spre dr., în primul cîmp fasciat, în al doilea plin, timbrat pe colțul st. de un coif în profil spre dr., cu viziera închisă; deasupra lui, acvila cu aripile închise și capul întors spre o cruce cu brațele egale și ancorate.

1. Av. ω MI BOVdB

2. Av. ω MI PbVdB

Rv. ω MIP VA BOP

Rv. ω MIP

Tipul II

Varianta I

Av. Mircea cel Bătrîn în picioare, din față, purtînd coroană deschisă

și o haină lungă de tip occidental, încheiată în nasturi (surcotă³), deasupra ei, o mantie îmblănită; ține în mîna dr. o sulică cu fierul ascuțit, în poziție verticală, iar în mîna st. globul cruciger.

Rv. Stema ca la tipul I, dar coiful are vizierra deschisă, iar stiluleste mai elegant.

3. Av. IΩ MI đ VΔ B
Rv. IΩ Mđ đVΔ B

4. Av. și rv. aceleași legende ca la nr.3

5. Av. și rv. aceleași legende ca la nr.3

6. Av. IΩ M đ VΔ B
Rv. IΩ MI đVΔ B

7. Av. și rv. aceleași legende ca la nr.6.

8. Av. Ω M đ VΔ B
Rv. IΩ MI đVΔ B

9. Av. IΩ M đ VΔ B
Rv. IΩ đAV B

10. Av. I ...
Rv. Ω MI Mđ RVA B

11. Av. I IΩ M đ VΔ B
Rv. IΩ MI đVΔ B

12. Av. I IΩ M ...
Rv. IΩ M đVΔ B

acvila fără cruce (eroare).

11

12

Ducați de la Mircea cel Bătrîn dintr-un tezaur găsit în R.S.F. Iugoslavia, tipul II, varianta I, nr.11-12.

Varianta II

Av. Mircea cel Bătrîn ca la varianta I.

Rv. Scut despicat și înclinat spre dr., în primul cîmp fasciat, în al doilea o stea cu cinci raze; coif și acvilă ca la varianta I.

13. Av. IΩ M đVΔ B
Rv. IΩ M đVΔ B

15. Av. IΩ M đ VΔ B
Rv. IΩ M đ VΔ B

14. Av. și rv. aceleași legende ca la nr.13

16. Av. IΩ M đ V B
Rv. IΩ M đVΔ B

Nu am putut obține datele tehnice - diametru, greutate - ale acestor monede, la data examinării lor. De asemenea, nu ni s-au comunicat informații cu privire la componența eventuală a tezaurului de care ne ocupăm și a ordinii sale de mărime.

Pe baza observațiilor făcute în ultimii ani, studiind mai multe tezaure cu monede de la Mircea cel Bătrîn, putem propune, pentru cel descoperit în Iugoslavia, datarea sa între anii 1405 și 1410. Este dorit ca publicarea sistematică a tuturor tezaurilor monetare de la Mircea cel Bătrîn, descoperite pînă astăzi, să aducă noi precizări ale cronologiei emisiunilor marelui voievod, a cărui privire ne urmărește peste veacuri din fresca mănăstirii Cozia.

- 1 Se cade să amintim aici și contribuția la numismatica Țării Românești a unui alt cercetător sârb, care, publicînd cu șaptezeci de ani în urmă tezaurul monetar găsit în 1891 la Reșava, pe valea Moravei (în Serbia de sud-est), aduce valoroase precizări cu privire la determinarea monedelor emise de Vlaicu Vodă, Radu I și Dan I: LJ. KOVACEVIĆ, O natpisou na najstarijim vlaškim novčima. Prilog rumunskoj numizmatiji, în "Starinar", seria a II-a, 2, 1907, p. 48-60, cu o planșă și extras, Belgrad, 1907, fără paginație proprie.
- 2 PAVEL CHIHAIA, Efigii monetare și portrete votive ale voievozilor Radu I și Mircea cel Bătrîn, în "Glasul Bisericii", 27, 1968, p.741.
- 3 Ibidem, p.728.

UN TRÉSOR DE MONNAIES DE MIRCEA L'ANCIEN
TROUVÉ EN R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Résumé

On présente un lot de 16 monnaies médiévales d'argent, provenant d'un trésor trouvé en Yougoslavie dont le lieu et la date de la découverte ne sont pas précisés. Les pièces en question appartenaient en 1962 au chercheur Sergiei Dmitrievié de Belgrade, qui a également fourni les informations concernant ce trésor. Il s'agit de ducats à l'effigie de Mircea l'Ancien, voivode de Valachie, constituant deux types différents, le deuxième en deux variétés. Après avoir donné leur description sommaire l'auteur propose l'intervalle qui va de 1405 à 1410, comme datation probable de ce trésor.